

Suy Tư Mùa Chay

Nhật Vi

"Cha giảng hay quá! Con rất thích bài giảng của Cha". Nhưng khi được hỏi lại: "Hay ở chỗ nào? Đây là chỗ anh thích nhất, đánh động anh nhất?" Câu trả lời nghe được là: "Uhm, uhm, con quên mất rồi, thì đại khái vậy mà!".

Bạn đọc thân mến, có bao giờ bạn ở vào tình huống như vậy chưa? Một tình huống dở khóc, dở cười, hay gần giống như vậy? Sau cuộc đối thoại trên đây, cả hai bên có lẽ sẽ cảm thấy không còn thoải mái và tự nhiên để tiếp tục câu chuyện. Một bên thì ngượng nghịu, bẽn lẽn; một bên thì hụt hẫng và có gì đó chua xót.

Trong cuộc sống giao tiếp xã hội bình thường, không ít lần chúng ta đã giả dối với nhau. Chúng ta đối thoại với nhau mà không thực lòng. Nhiều khi chúng ta nói với nhau những lời hoa mỹ nhưng không xuất phát từ tâm hồn, từ những suy nghĩ rất thật của mình. Để làm vui lòng người nghe? Để thu phục nhân tâm? Dò xét lòng dạ đối phương?

Có gì nguy hiểm tiềm tàng trong kiểu đối xử với nhau như thế? Nói cho vui? Vô thưởng vô phạt? Thoả mãn tính được khen của người đối thoại? Có hay không sự lỗi phạm đến sự thật và đức bác ái khi suy nghĩ một đằng nhưng lại nói một kiểu, hay có những dụng ý trong kiểu nói như vậy?

Người Việt Nam, vì chịu ảnh hưởng của một nền văn hoá trọng chữ lễ (*lễ nghi, lễ nghĩa và lễ phép*) nên hay có những kiểu xã giao mang hình thức như vậy. Xin bạn hãy tưởng tượng một tình huống như thế này: Chủ nhân xoa hai tay vào nhau, miệng thì nói: "Dạ, dạ thì cũng chẳng có gì, xin mời dùng bữa cơm đơn sơ đạm bạc canh cà...". Nhưng thực tế bày ra trước mắt la liệt thức ăn ngon: cá chép chiên giòn, đĩa thịt heo quay

vàng ươm đặt cạnh tô canh chua cá bông lau nóng hổi... lại còn có cả một vài lon bia, một chai rượu mắc tiền. Cứ phải nói như thế mới gọi là hiếu khách hay sao?

Khi gặp người chúng ta không thích, có thể chúng ta cũng trao cho nhau những nụ cười, nhưng là một nụ cười gượng ép vì xã giao. Chuyện ấy cũng có thể xảy ra ngay trong thánh lễ, khi chúc bình an bằng cách bắt tay nhau. Nhìn hình thức thì thật là thân thiện, lịch lãm nhưng có khi lòng trí thì vẫn quay mòng mòng bởi còn chất chứa sự tị hiềm, ghen ghét với người ta bắt tay. Chẳng qua chỉ vì đứng gần nên phải bắt tay chứ nếu không cũng chẳng thích.

Quả thật chúng ta tinh tế và nhạy cảm lắm. Chúng ta cũng thông minh và sâu sắc lắm. Chúng ta đang đóng kịch và đóng kịch quá khéo, nên người xung quanh không thể nhận ra những uẩn khúc trong lòng dạ chúng ta.

Phải chăng quá khó khi đọc và hiểu được lòng dạ con người? Ngoài miệng "nam mô a di đà" mà trong bụng thì đầy dao găm. Làm sao đo được lòng người? Làm sao biết được bao nhiêu phần trăm thật và bao nhiêu phần trăm không thật trong những lời nói giao tiếp nghe được hàng ngày? Những kiểu giao tiếp giả dối như vậy làm ta mệt óc vì phải suy nghĩ và e dè, thận trọng khi giao tiếp với nhau mà không thoải mái để cởi mở cõi lòng.

Đành rằng sự thận trọng trong giao tiếp rất quan trọng. Nó giúp ta thận trọng lời ăn tiếng nói, chọn lựa từ ngữ chính xác để nói và biểu diễn ý mình muốn cách rõ ràng, trung thực và trong sáng. Nhưng sao không chân thành đối xử với nhau mà cứ phải đóng kịch với nhau? Nhiều khi chúng ta nói với nhau một câu có hai, ba nghĩa làm người nghe hiểu lầm ý chúng ta muốn hoặc bối rối không biết hiểu thế nào. Tệ hại hơn, có khi

chúng ta ném đá giấu tay trong cách nói năng, làm người nghe là nạn nhân hay công cụ cho chúng ta trong việc tấn công một người thứ ba. Thật tinh vi và đầy mưu lược!

Dương Đông, kích Tây, tung hoả mù, hay thổi phồng câu chuyện làm sai lệch sự thật là một điều sai quấy và luôn đi ngược lại tinh thần Tin Mừng vì "Có thì nói có, không thì nói không." (Gac 5,12).

Phê phán, chỉ trích, lên án, nói xấu nhau cũng là một điều không bao giờ tốt. Đức Giêsu dạy: "Anh em đừng kết án để khỏi bị kết án" (Mt 7, 1-5). Là Kitô hữu chúng ta có nhớ lời dạy vàng ngọc và có thực hành điều ấy trong đời sống đạo của mình không?

Nhiều người đến nhà thờ thì tỏ vẻ sốt sắng, đạo đức, tham dự Thánh lễ, cầu nguyện thành kính, nhưng những thái độ và tâm tình ấy lại biến mất khi rời khỏi nhà thờ, khi túm năm, tùm ba, phê bình và lên án nhau.

Đức Giêsu dạy trong Tin Mừng: "Lòng có đầy thì miệng mới nói ra" (Lc 6, 45b). Thật thâm thúy, sâu sắc, chính xác biết bao! Những gì chất chứa trong lòng lâu dần cũng sẽ lộ ra. Chính vì tâm hồn chất chứa những suy nghĩ tiêu cực, thành kiến về tha nhân nên ta cảm thấy mệt mỏi và bất an. Chất chứa nhiều chuyện tiêu cực quá nên ta sẵn sàng xả, một khi có cơ hội mà không biết rằng nó là lưỡi dao vô hình giết chết uy tín, danh thơm tiếng tốt của tha nhân chung quanh.

Lạc quan và vui sống phải là một trong những đức tính căn bản của người Kitô hữu. Chúng ta phải nhìn anh em với một ánh mắt và suy nghĩ tích cực, thiện cảm như những người con Chúa vì: "Những gì anh em làm cho một trong các anh em bé mọn nhất của Ta đây là làm cho chính Ta" (Mt 10, 42).

Có những người hay dùng kiểu nói châm biếm, một câu mà hai nghĩa làm cho người nghe chột dạ hay đau khổ. Tôi thiết nghĩ, tội của những người

như vậy sẽ nặng lắm. Vì sao? Vì đó là một hình thức lỗi đức bác ái cách tinh tế và thâm độc.

Khi học giáo lý xưng tội rước lễ lần đầu, tôi còn nhớ Sơ dạy giáo lý có lần đột ngột hỏi chúng tôi: "Bị đánh đòn hay bị chửi mắng, cái nào làm ta đau đớn hơn?" Dĩ nhiên, bọn trẻ chúng tôi nhao nhao trả lời: "Bị đánh đòn". Với vẻ mặt buồn thiu Sơ lắc đầu trả lời: "Bị đánh vài roi thì không đau, vì vết đau không sớm thì muộn cũng sẽ hết. Bị chửi mắng, nhục mạ hay xúc phạm đến danh dự, tâm hồn đau đớn hơn nhiều". Sau này tôi tìm hiểu mới biết chính hôm ấy, Sơ đã bị bề trên quở mắng nặng lời vì một lỗi phạm không đáng. Câu chuyện ấy theo tôi cho tới hôm nay và làm tôi phải suy nghĩ nhiều lắm.

Bạn nghĩ lại xem. Có bao nhiêu lần bạn bị người ta đối xử như "tạt nước sôi vào mặt"? Có bao nhiêu lần bạn bị người khác làm bạn buồn tẻ tái, tan nát tâm hồn? Và bao nhiêu lần bạn đã từng làm như vậy với người khác?

Người phương Tây có một nét văn hoá rất hay trong cách ứng xử mà tôi thiết nghĩ chúng ta cần học: đó là tinh thần thẳng thắn. Khi có sự bất đồng quan điểm và đôi bên căng thẳng với nhau, họ sẽ đối diện thẳng với nhau về những vấn đề bất đồng ấy. Họ thẳng thắn trình bày và phân tích cùng nhau. Sau đó nếu đúng và cần, họ sẵn sàng xin lỗi, và một khi đã xin lỗi, họ lại hoà thuận, cộng tác với nhau như không hề có sự bất đồng ấy. Tôi đã nhiều lần có dịp chứng kiến những sự kiện như vậy.

Người Việt chúng ta còn có một tính khí rất kỳ lạ, đó là sự cả nể. Ít người dám can đảm nói những câu thẳng thắn, minh bạch trước những sai lỗi của người khác. Thật trớ trêu, không nói trước mặt nhưng lại đâm thọc sau lưng, và như thế thật không công bằng. Tại sao không thẳng thắn trình bày suy nghĩ của mình ngay trước mặt người mình bất đồng ý

kiến, nếu mình đúng và trưng ra những luận cứ có sức thuyết phục, người ấy sẽ có dịp nhận ra sai sót của mình. Ngược lại, nếu những suy nghĩ của mình sai, mình sẽ có cơ hội tốt để sáng tỏ vấn đề mà không bị ám ức hay mắc phải tật xuyên tạc lung tung sau đó?

"Những gì anh em muốn người ta làm cho mình thì chính anh em cũng hãy làm cho người ta như vậy" (Mt 7, 12). Cũng có nghĩa: nếu anh em đối xử tốt với tha nhân, yêu thương trân trọng, cẩn thận trong lời ăn tiếng nói thì anh em cũng sẽ được người khác yêu thương, trân trọng và dịu dàng với anh em như vậy.

"Anh em đừng cho người ta dấu nào thì sẽ nhận lại dấu đó" (Mt 7, 2b). Theo những gì vừa chia sẻ ở trên thì có thể hiểu: anh em nói với nhau bằng ngôn ngữ, tâm tình, cung giọng nào thì anh em cũng sẽ được nghe cùng một thứ ngôn ngữ, tâm tình và cung giọng ấy.

Martha Washington có nói: "Phần lớn hạnh phúc hay bất hạnh đều được quyết định bởi chính bạn chứ không phụ thuộc vào hoàn cảnh". Vàng, hạnh phúc hay không nằm trong tầm tay của ta. Hạnh phúc sẽ được biểu lộ qua sự hoà đồng, thân thiện với tha nhân. Nó do ta làm chủ và trong khả năng của ta. Nó phụ thuộc rất nhiều vào cách sống và cá tính của ta chứ không do hoàn cảnh, thời thế. Để người ta thương mến thật khó, nhưng để người ta tức giận hay trở nên khó ưa, khó gần với mọi người thì dễ lắm. Đầu mối các tội phần lớn là do cái miệng, do cách sống của ta mà thôi.

Bạn có biết chúng ta có hai cái tai để lắng nghe, hai con mắt để chiêm ngắm sự việc xung quanh nhưng chỉ có một cái miệng để nói. Bạn có muốn sau một ngày làm việc sẽ có một giấc ngủ ngon mà không bị ám ức, khó chịu vì những chuyện xảy ra trong ngày không? Hãy sống thực với lòng mình và biết kiểm soát cái

miệng. Như thế lòng bạn sẽ được "thư thái, bình an và hoan lạc trong Thánh Thần" vì "Anh em có nói thì nói những lời của Thiên Chúa".

Đức Giêsu có lần đã từng tuyên bố: "Tôi nói cho các người hay: đến ngày phán xét, người ta sẽ phải trả lời về mọi điều vô ích mình đã nói. Vì nhờ lời nói của anh em mà anh em được trắng án; và cũng tại lời nói của anh mà anh sẽ bị kết án" (Mt 12, 36-37). Không biết bạn nghĩ thế nào về những lời này, chứ riêng tôi, đây thật là một lời răn đe vô cùng nghiêm khắc.

Mùa Chay đã bắt đầu. Xin gửi đến bạn đọc một vài suy nghĩ rất đời thường. Mà Mùa Chay là mùa sám hối, là mùa trở về với chính mình và sống thực với lòng mình. Xin mời bạn hồi tâm suy xét những gì liên hệ thiết yếu với chúng ta, nhất là trong cách nói năng, giao tiếp hàng ngày. Những vấn đề này có liên hệ sâu xa đến đời sống đức tin và đức ái của chúng ta. Mời bạn tiếp tục suy nghĩ thêm, nếu cần hãy đặt cho mình những áp dụng cụ thể trong Mùa Chay Thánh năm nay.

Đến Với Chúa

Đến với Chúa, người ơi, đừng ngại bước
Ngài đang chờ, đang mở rộng vòng tay
Đưa hồn ta ra khỏi chốn tù đầy...
Của tội lỗi trần gian đầy sa đoạ!

Chúa đã chết trong nhục hình ngày đó!
Bội vì ai? mà thánh giá Ngài mang?
Cứu rỗi ta, Ngài chẳng kể hèn sang
Ta có nhận biết chăng, tình yêu Chúa?

Lòng hãy mở đón hồng ân chan chứa
Bằng tâm tình phó thác chẳng nghĩ suy
Như trẻ thơ yêu chẳng tính toán gì...
Phúc cho kẻ có trái tim tận hiến!

Hãy cùng Chúa đồng hành trong bước tiến,
Làm muối men, mang ánh sáng Phúc Âm
Cùng tình yêu thánh hóa cõi lạc làm,
Ta phải sống làm chứng nhân lời Chúa!

Tiểu Siêu